

Russische propagandafilm over oorlog in Oekraïne draait voor vrijwel lege bioscoopzalen

Achtergrondartikel uit het ND, door [Geert Groot Koerkamp / vk](#), woensdag 30 augustus 2023

In zaal elf van het Moskouse Mirage-filmtheater is het zo stil en donker dat je even het gevoel krijgt dat je door de verkeerde deur bent gelopen. Net voor aanvang, tijdens een reclamespot voor de aankomende burgemeestersverkiezingen, snelt een kalende jongeman schielijk naar zijn plaats. Zo zijn er toch nog twee toeschouwers, in een zaal voor 98 mensen.

Still uit De getuige. Beeld youtube

De getuige is de eerste Russische speelfilm die verhaalt over de gebeurtenissen in Oekraïne na 24 februari vorig jaar, de dag dat Vladimir Poetin zijn 'speciale militaire operatie' afkondigde. De opnamen begonnen eind 2022 in de Russische stad Tver, waar de bevolking aanvankelijk verontrust reageerde op militair materieel met Oekraïense vlaggen. De werktitel luidde *De muzikant*, maar die is na de juni-opstand van het huurlingenleger Wagner (vaak aangeduid als 'de muzikanten') fluks gewijzigd.

De film begint aan de vooravond van de inval, als de wereldberoemde Belgische violist Daniel Cohen (gespeeld door Karen Badalov) op uitnodiging van een Oekraïense oligarch naar Kyiv komt. Er hangt iets in de lucht: een vriend van de oligarch zinspeelt op een opmars naar Moskou en er wordt geklonken 'op de overwinning'.

De volgende ochtend vroeg wordt Cohen verbaasd wakker door zware explosies. Vanaf dat moment wordt Oekraïne uitgebeeld als een poel van ellende, geweld en willekeur. Cohen en zijn (vrouwelijke) manager proberen wanhopig te vluchten, maar vallen in handen van Oekraïense bandieten. Die dwingen hem toe te kijken hoe anderen worden gemarteld. Zij wordt verkracht en vermoord.

Cohen belandt wonderwel op een trein richting Lviv, die wordt gestopt door Oekraïense nationalistenvan het Azov-bataljon. Ze persen vluchtelingen geld af en terroriseren de bevolking.

Hun leider blijkt de vriend van de oligarch, op zijn tafel ligt *Mein Kampf* en er staat een goudkleurig reliëf van Adolf Hitler.

Hij dwingt Cohen voor zijn mannen te spelen. De viool produceert de tonen van wat volgens een hardnekkige Russische mythe ooit het lijflied was van de Luftwaffe. Onder de muziek verschijnen beelden uit documentaires van fakkeloptochten in Kyiv.

De getuige is 'noodzakelijk, opdat de samenleving, niet alleen de Russische, de waarheid ziet en kent'

Het is een van de bizarre miskleunen van de filmmakers. De melodie is een Bretons volksliedje over cider dat eind jaren zeventig als 'Zeven dagen lang' razend populair werd dankzij de Nederlandse groep Bots. Veel Russen zijn er ten onrechte van overtuigd dat de Duitse tekst van dat nummer werd gezongen door leden van de Luftwaffe.

raketaanval

Aan het slot overleeft Cohen ternauwernood een raketaanval op een treinstation en wordt hij gered door vriendelijke en bezorgde Russische militairen. Eenmaal thuis in België wordt van hem verwacht dat hij zal getuigen van Russische oorlogsmisdaden, maar hij belooft in plaats daarvan 'de waarheid' te onthullen.

De door de Russische ministeries van Defensie en Cultuur gesponsorde film is volgens de 47-jarige regisseur David Dadoenasjvili 'noodzakelijk, opdat de samenleving, niet alleen de Russische, de waarheid ziet en kent'.

En voor wie na twee uur nog vragen had over de boodschap, laat de aftiteling geen ruimte voor enig misverstand: 'De raketaanval op het treinstation in Kramatorsk, het opblazen van de kraamkliniek en het dramatheater in Marioepol, de massamoorden in Boetsja, de beschietingen van Donetsk, Makejevka en andere plaatsen; al die bloedige misdaden tegen vreedzame burgers zijn gepleegd door het regime in Kyiv.' Het doel van die aanvallen is volgens de propagandafilm 'Rusland ervan te beschuldigen en zwart te maken in de ogen van de internationale gemeenschap'.

Ladybug

De doelgroep van *De getuige* is niet evident. De Russische televisiekijker krijgt deze boodschap toch al dagelijks voorgeschoteld. En, zegt de Russische Kremlin-kritische schrijver en literatuurcriticus Dmitri Bykov op het YouTubekanaal Chodorkovski Live: 'In het Westen kent men de waarheid heel goed. In Boetsja hebben honderden westerse journalisten gewerkt, die hebben tot in het kleinste detail bericht over alles wat daar is gebeurd.'

Na een week is al duidelijk dat de film geen kaskraker wordt. De Franse tekenfilm *Ladybug & Cat Noir: de film*, die op dezelfde dag in première ging, trekt meer dan twintig keer zoveel bezoekers. Zo zagen vorige week dinsdag 4339 Russen de oorlogsfilm in de bioscoop en gingen er ruim 111.000 naar *Ladybug* over een Franse tiener met superkrachten. Omgerekend komt dat voor *De getuige* neer op gemiddeld nog geen vijf toeschouwers per voorstelling.

<https://www.nd.nl/cultuur/films/1189222/russische-propagandafilm-over-oorlog-in-oekraïne-draait-voor-#/reader>